

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 118/2010-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. júna 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť J. K., H., zastúpeného advokátom JUDr. R. C., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 572/08 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 572/08 **p o r u š i l** základné právo J. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Piešťany vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 572/08 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.

3. J. K. priznáva primerané finančné zadostúčinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. J. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 444,04 € (slovom štyristoštyridsaťštyri eur a štyri centy), ktorú je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. C., T., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 118/2010-8 z 18. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 572/08.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 572/08, ktoré sa začalo na okresnom súde návrhom podaným 20. októbra 2008, sa sťažovateľ domáha určenia neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru.

Sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že „... od podania návrhu na začatie konania až do 15. 6. 2009 nebol zo strany súdu uskutočnený ani jeden procesný úkon vrátane doručenia... návrhu odporcovi.

Doporučenými listami zo dňa 28. 1. 2009 a z 22. 04. 2009... urgoval na súde urýchlené vytyčenie termínu pojednávania a dňa 13. 05. 2009... bol nútený zaslať predsedkyňi súdu sťažnosť na prieťahy. Až zrejme v dôsledku tejto... podanej sťažnosti zákonná sudkyňa nariadila vo veci pojednávanie, avšak až na deň 8. 12. 2009, t. j. viac ako rok po podaní... návrhu...“

Podľa názoru sťažovateľa dôvodom prieťahov v konaní nie je zložitosť veci, pretože z hľadiska skutkového i právneho ide o jednoduchý pracovnoprávny spor, kde sa aplikujú predpisy Zákonníka práce, ku ktorému existuje množstvo judikatúry. Rovnako nie je dôvodom prieťahov v konaní ani správanie účastníka, pričom sťažovateľ poukázal na opakované žiadosti o nariadenie termínu pojednávania. Napokon sťažovateľ upriamil pozornosť aj na odpoveď predsedníčky okresného súdu zo 17. júna 2009 v reakcii na jeho podanú sťažnosť na nečinnosť súdu, v ktorom skonštatovala opodstatnenosť jeho sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy..., ako i právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7C 572/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7C 572/2008 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. J. K. sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000,- EUR (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť J. K. trovy právneho zastúpenia vo výške 292,38 €, ktorú náhradu je... povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr. 343/2010

z 28. apríla 2010 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 13. mája 2010.

2.1 Predsedníčka okresného súdu popísala chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

„... od podania návrhu dňa 21. 10. 2008 do prvého úkonu súdu uplynulo takmer osem mesiacov. Tento prietah bol zapríčinený objektívnymi okolnosťami súvisiacimi s preťaženosťou zákonnej sudkyne, ktorá má vo svojom oddelení dlhodobo vysoký počet nevybavených vecí, na čo pravidelne predsedníčku súdu písomne upozorňuje. Od 15.06. 2009 zákonná sudkyňa vo veci koná plynule a bez prietahov.

Záverom uvádzam, že netrvám na ústnom pojednávaní a súhlasím s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania v zmysle ust. § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujal takéto stanovisko:

„V predmetnej veci oznamujem, že môj klient netrvá na tom, aby sa konalo ústne pojednávanie.

K obsahu písomného vyjadrenia predsedníčky Okresného súdu Piešťany k sťažnosti môjho klienta považujem za potrebné iba zdôrazniť, že obsah uvedeného písomného vyjadrenia iba potvrdzuje, že súd vo veci koná so zbytočnými prietahmi. Dovoľujem si podotknúť, že ku dnešnému dňu nebolo vo veci vyhlásené rozhodnutie a i pojednávanie nariadené pôvodne na deň 11. 5. 2010 sa nekonalo a bolo odročené bez prejednávania veci s poukazom na PN zákonnej sudkyne.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 7 C 572/08:

Dňa 21. októbra 2008 podal sťažovateľ na okresnom súde žalobný návrh na určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru proti spoločnosti S., spol. s r. o. (ďalej aj „odporkyňa“).

Dňa 15. júna 2009 okresný súd vyzval odporkyňu, aby sa vyjadrila k podanému návrhu.

Dňa 25. augusta 2009 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 8. december 2009.

Dňa 8. septembra 2009 sa odporkyňa písomne vyjadrila k podanému návrhu.

Dňa 8. decembra 2009 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. marec 2010 pre účely ďalšieho dokazovania.

Dňa 10. marca 2010 bolo okresnému súdu doručené ospravedlnenie neúčasti právnej zástupkyne odporkyne na pojednávaní z dôvodu kolízie termínov.

Dňa 11. marca 2010 bolo pojednávanie odročené na 11. máj 2010, pričom okresný súd uložil právnej zástupkyňi odporkyňi poriadkovú pokutu.

Dňa 10. mája 2010 bolo účastníkom konania oznámené, že pojednávanie nariadené na 11. máj 2010 sa odročuje z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 11. mája 2010 bolo pojednávanie odročené na 24. jún 2010.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru vedenom pod sp. zn. 7 C 572/08 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho

význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru, t. j. vec, ktorej povaha (spor o existenciu pracovného pomeru, ktorý je zdrojom príjmov sťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka tohto občianskoprávneho konania podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prietahom, teda doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola vyvolaná správaním sťažovateľa.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný minimálne v období od 21. októbra 2008 do 15. júna 2009. Okresný súd teda počas ôsmich mesiacov vo veci nevykonal prakticky žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako žalobca vo veci o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). K prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Obranu okresného súdu, podľa ktorého *„prietah bol zapríčinený objektívnymi okolnosťami súvisiacimi s preťaženosťou zákonnej sudkyne, ktorá má vo svojom oddelení dlhodobo vysoký počet*

nevybavených vecí“, v tejto pre sťažovateľa významnej veci nebolo možné akceptovať. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ústavný súd pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa pre ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplýva prijatie účinných opatrení. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prietahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 €, pretože sa dlhodobo nachádza v právnej neistote.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä vzhľadom na povahu veci a jeho význam pre sťažovateľa považuje za primerané vo výške 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia 1. októbra 2009, spísanie sťažnosti z 2. októbra 2009 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 13. mája 2010). Za dva úkony vykonané v roku 2009 patrí odmena v sume dvakrát po 115,90 € a režijný paušál dvakrát po 6,95 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2010 prislúcha odmena v sume 120,23 € spolu s režijným paušálom 7,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 373,14 €, ku ktorej bolo treba

pripočítať 19 % DPH, teda sumu 70,90 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavujú celkovú sumu 444,04 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. júna 2010